Gemeente Utrecht

BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE RAADSVRAGEN 2025, NUMMER 109

Datum	26 september 2025
Van	College B&W
Behandeld door	M. Hogezand
E-mailadres	Marian.hogezand@utrecht.nl
Kenmerk	30644630
Beleidsveld	Sport

Geachte leden van de raad,

Hierbij ontvangt u de beantwoording van de schriftelijke raadsvragen jaargang 2025 nummer 109 van Titus Stam (Partij van de Arbeid), Melody Deldjou Fard (GroenLinks), Ruben Snijder (Student&Starter), Stevie Nolten (BIJ1), Nadia Stylianou (D66), Beau Nederhand – Ruud Maas (Volt) van 24 juni 2025 over Hoe staat het met de gelijke toegang tot zwemles?
De gestelde vragen zijn onderaan bijgevoegd.

Vraag 1
Herkent het college het beeld dat er relatieve grote verschillen in zwemvaardigheid tussen kinderen met lage en hoge SES ook in Utrecht zichtbaar zijn?
***Antwoord* 1**
Ja, vanuit de meting van de Jeugdgezondheidsmonitor zien we dat bij kinderen met een lage SES 89% een A-diploma heeft behaald in groep 7/8 en bij kinderen met een midden SES is dit 96% en bij een hoge SES 98% (zie ook het antwoord op vraag 7). Gemiddeld heeft 96% van de kinderen in groep 7/8 van het basisonderwijs (11- en 12-jarigen) in Utrecht een A-diploma behaald, wat hoog is vergeleken met de landelijke cijfers*. Volgens de CBS Vrijetijdsomnibus (VTO) had in 2022 landelijk 87% van de 6 tot 16 jarigen zwemdiploma A behaald. Dit hoge Utrechtse percentage is mede te danken aan het schoolzwemprogramma, het zwemlespakket en de extra zwemlessen in de vakantie. Overigens zijn de verschillen op landelijk niveau ook groot, zie pagina 16 van de rapportage Sport- en zwemlesregelingen voor mensen met een laag inkomen van het Mulier Instituut.*

Vraag 2
Wat is de leeftijd en gemiddelde wachttijd van kinderen bij het begin van zwemles bij gemeentelijke zwembaden? Heeft de invoering van leeftijd als leidende factor na M376/22 geleidt tot een kleiner leeftijdsverschil bij de start van zwemles?
***Antwoord* 2**
De gemiddelde leeftijd en wachttijd bij aanvang van de zwemles wordt niet gemonitord. Conform de afspraak na M376 worden de kinderen op basis van geboortedatum opgeroepen voor zwemles. We kunnen uit de huidige wachtlijstgegevens constateren dat 52% van de kinderen bij aanmelden tussen de 5 en 6 jaar is, 36% van de kinderen 4 jaar, en 12% is tussen de 7 en 17 jaar. Deze laatste groep wordt als eerste opgeroepen voor zwemles. Voor de oudere kinderen uit deze groep zijn speciale

'tiener-groepen'. Dit zijn aparte zwemlesgroepen in de vroege avonduren waarin oudere kinderen (tieners) worden geplaatst zodat zij met leeftijdgenoten (en ook qua lengte) zwemles kunnen volgen.

Vraag 3
Welke extra maatregelen worden genomen om zwemwachttijden terug te dringen? Wordt hierbij de samenwerking met scholen en verenigingen en particuliere zwembaden in en buiten Utrecht opgezocht?
***Antwoord* 3**
Het aanbieden van zwemles heeft de hoogste prioriteit binnen de huidige programmering van de zwembaden, zie ook de beantwoording SV 2024 nr.146, Mannen-zwemmen in Utrechtse zwembaden. Conform het Uitvoeringsprogramma Sport en Bewegen 2025-2026 verdelen we de capaciteit van zwembadwater en zwembadmedewerkers, met voorrang voor zwemles voor kinderen en voor verenigingsactiviteiten. Hierbij is i.v.m. krappe arbeidsmarkt structurele aandacht voor het behouden en werven van zweminstructeurs en wordt samengewerkt met het ROC voor de inzet van stagiaires in de zwembaden. Binnen de zwembaden wordt contact gehouden en samengewerkt met verenigingen die zwemles aanbieden. In zwembad Krommerijn wordt door een particuliere zwemschool zwemles aangeboden gedurende het gehele schoolseizoen.

Vraag 4
Waarom vraagt de gemeente €12,50 inschrijfkosten voor inschrijving op de gemeentelijke zwemwachtlijst? Kan hiervoor bijvoorbeeld een uitzondering worden gemaakt voor U- pashouders?
***Antwoord* 4**
De gemeente maakt kosten voor het inschrijven van kinderen op de wachtlijst. Deze kosten worden doorberekend aan de ouders. De inschrijfkosten voor inschrijving van een U-pashouder kan worden afgewaardeerd van het U-pas-gezinsbudget. Hiervoor is het wel noodzakelijk dat zij hun kind zelf inschrijven met hun U-pas bij de kassa van zwembad De Kwakel, Den Hommel of Fletiomare.
Bij online inschrijving is dit helaas niet mogelijk, voor de declaratie vanuit het U-pas gezinsbudget is daadwerkelijk de U-pas nodig. Stichting Leergeld kan het inschrijfgeld wel vergoeden.
Gemeente Utrecht vraagt t.o.v. de zwembaden in de regio een relatief laag bedrag aan inschrijfkosten, het gemiddelde van 5 omliggende gemeenten ligt rond de € 33,-.

Vraag 5
Hoeveel is er de afgelopen anderhalf jaar gebruik gemaakt van deze regeling? Hoeveel is er de afgelopen anderhalf jaar gebruikt gemaakt van deze regeling door gezinnen met een U-pas?
***Antwoord* 5**
In het kalenderjaar 2024 hebben 340 kinderen en hun begeleiders gebruik gemaakt van de regeling, (zie ook de Verzamelbrief moties en updates sport van 1 juli jl.) en in de eerste helft van 2025 201 kinderen. De regeling staat open voor alle kinderen die ingeschreven staan op de wachtlijst of zwemles volgen. In het kassasysteem wordt niet apart geregistreerd of het kind in bezit is van een U-pas.

Vraag 6
Kan er naast de actieve communicatie richting ouders van kinderen op zwemles of de wachtlijst, ook expliciet gecommuniceerd worden in de zwembaden en op de websites van de gemeentelijke zwembaden over het gratis zwemmen?
***Antwoord* 6**
Op de site Zwemles kinderen | gemeente Utrecht staat informatie over de regeling 'gratis zwemmen gedurende de wachtlijst en zwemles' vermeld. In de zwembaden wordt dit door de receptiemedewerkers aangegeven. We nemen in de bevestigingsmail die mensen krijgen bij het inschrijven voor de wachtlijst informatie op over het gratis zwemmen.

Vraag 7
Hoeveel scholen die recht hebben op schoolzwemmen maken hier nu gebruik van?

***Antwoord* 7**
Scholen in de wijken waar de zwemvaardigheid lager ligt dan gemiddeld, worden uitgenodigd om deel te nemen aan schoolzwemmen. Uitgaande van de resultaten uit de Jeugdgezondheidsmonitor van 2023 worden met name de scholen uit de wijk Overvecht (zwemvaardigheidspercentage van 90%), Noordwest (95%) en Zuidwest (96%) uitgenodigd om deel te nemen het schoolzwemprogramma. De zwemvaardigheid in deze wijken is de afgelopen jaren gestegen. In 2015 was het percentage kinderen in groep 7/8 met een A-diploma voor de wijk Overvecht 81%, Noordwest 89% en Zuidwest 91%. We hebben vanuit de Jeugdgezondheidsmonitor gegevens over de zwemvaardigheid per wijk en in sommige situaties subwijken, maar geen gegevens van de zwemvaardigheid per school. In de praktijk zien we dat er verschillen kunnen zijn tussen scholen binnen een wijk. In huidig schooljaar 2024-2025 doen in Overvecht 12 van de 16 scholen mee aan het schoolzwemprogramma. In Noordwest 3 van de 15 en in Zuidwest 11 van de 15.

Vraag 8
Welke redenen geven rechthebbende scholen die geen gebruik maken van schoolzwemmen om geen gebruikt te maken? Wordt als gemeente actief gestuurd op het gebruik van deze regeling?
***Antwoord* 8**
Scholen geven aan dat de beschikbare onderwijstijd noodzakelijk is om in te zetten op het gebied van taal- en rekenonderwijs. Zeker in de jaren na de coronaperiode was dit de belangrijkste reden. Deelname aan het schoolzwemprogramma is een grote tijdsinvestering voor de school; de heen en terugreis met bus, het omkleden en vervolgens de zwemles vragen vaak een dagdeel in het onderwijsprogramma. Ook was het wekelijks regelen van voldoende begeleidende ouders voor sommige scholen een aandachtspunt.

Vraag 9
Zijn er niet-rechthebbende scholen waar de noodzaak tot schoolzwemmen wordt ervaren, omdat er een groot deel, maar geen meerderheid van de leerlingen nog geen zwemdiploma heeft?
***Antwoord* 9**
We hebben geen signalen ontvangen dat niet-rechthebbende scholen de noodzaak voor schoolzwemmen ervaren.

Vraag 10
Hoe vaak is er per jaar de afgelopen jaren gebruikt gemaakt van de zwemvangnetregeling? Hebben we een beeld van het bereik van de zwemvangnetregeling – het percentage gebruik ten opzichte van het aantal rechthebbende die niet al op een schoolzwemschool zit?
***Antwoord* 10**
De zwemlesregeling is eind 2017 ingegaan. In de jaren van 2017 tot nu hebben 1.471 kinderen zich aangemeld voor een zwemlespakket. We zagen in de corona jaren 2020 en 2021 een duidelijke daling, dit is te relateren aan meerdere periodes van de sluiting van de zwembaden waardoor mensen zich op die momenten niet konden aanmelden. In 2022 zagen we een toename.

Kalenderjaar	*2018*	*2019*	*2020*	*2021*	*2022*	*2023*	*2024*	*2025 (t/m 30 juni)*
Zwemlespakket	*41*	*274*	*86*	*141*	*257*	*231*	*282*	*159*

We kunnen het aantal kinderen dat gebruik maakt van een zwemlespakket niet afzetten tegen de potentiële doelgroep omdat die cijfers niet bekend zijn. Wel kunnen we uit de gegevens van de Jeugdmonitor concluderen dat slechts 4% van de kinderen geen A-diploma heeft behaald in groep 7/8. Of deze kinderen zonder A-diploma aanspraak kunnen maken op het zwemlespakket of dat er andere beperkende factoren zijn waarom ze geen A-diploma hebben behaald, is ons niet bekend.

Vraag 11
Hoe verhoudt dit tot de geest van de zwemvangnetregeling? Hoeveel budget wordt hiertoe van de U-pas afgeschreven? In hoeveel unieke gevallen is dit gebeurt?
***Antwoord* 11**
De zwemvaardigheid in Utrecht is hoog en het zwemvangnet draagt daaraan bij voor kinderen die niet via de reguliere zweminstructie hun diploma halen. Het percentage kinderen dat een zwemdiploma A heeft na de basisschool schommelt dus rond de 96%-98% volgens de Jeugdmonitor (2021 en 2023). Een percentage van 100% streven we na, maar wegens beperkende persoonlijke omstandigheden is niet *ieder kind in staat om een zwemdiploma te behalen.*
Kinderen met een U-pas kunnen gebruik maken van het zwemlespakket om diploma A te behalen. Bij het zwemlespakket wordt er geen geld van het U-pasbudget afgeschreven, maar dit wordt gefinancierd vanuit de armoedebegroting vanuit Werk & Inkomen. Op vertoon van de U-pas kunnen de kassamedewerkers van de zwembaden ouders wijzen op het zwemlespakket.
De U-pas kan ook ingezet worden voor zwemlessen voor diploma B of C of voor recreatief zwemmen, hiervoor wordt wel geld afgeschreven van de U-pas. Dit wordt toegeschreven aan het subonderdeel Sport. Hierbij is het niet te achterhalen of het budget is ingezet voor zwemles of recreatief zwemmen.

Vraag 12
In welke mate wordt zwemles vergoed via andere partijen dat de zwemvangnetregeling?
***Antwoord* 12**
Naast het schoolzwemmen en de zwemlesregeling, verlenen we subsidie aan verschillende fondsen, zoals Stichting Leergeld en het Jeugdeducatiefonds, die o.a. zwemles vergoeden. Ook verlenen we subsidie aan het Paul Verweel Sportfonds voor de mogelijkheid tot vergoeding van sportkleding of –benodigdheden voor zwemles.
Het Jeugdeducatiefonds heeft in het schooljaar 2023-2024 voor twee kinderen een deel van de zwemles betaald. Voor het schooljaar 2024-2025 is er voor vier kinderen zwemkleding betaald.
Stichting Leergeld heeft in 2024 833 keer een aanvraag voor zwemdiploma A (inclusief drijfpakjes) behandeld en 262 keer voor diploma B of C. In 2024 gaat dit om 634 unieke kinderen. In 2025 (t/m juni) gaat het om 312 aanvragen voor diploma A (inclusief drijfpakje) en 127 keer voor diploma B of C. In 2025 gaat het om 370 unieke kinderen.

Vraag 13
Wil het college zich inspannen om te zorgen dat alle gezinnen goed over de regeling worden geïnformeerd en geen onnodige kosten maken?
***Antwoord* 13**
Ja. Toen de regeling op uw verzoek is herzien en open is gesteld voor kinderen vanaf 5 jaar is wederom over de regeling gecommuniceerd aan o.a. schoolbesturen, Stichting Leergeld, SportUtrecht en de buurtsportcoaches. Daarnaast is de regeling begin 2025 opgenomen in de Keuzehulp voor ouders. De keuzehulp helpt gezinnen om de juiste financiële hulp voor sport en zwemles te vinden.

Vraag 14
Ziet het college ook de kans om de zwemvangnetregeling te versimpelen door de regeling open te zetten voor kinderen met een U-pas vanaf 5 jaar?
***Antwoord* 14**
De regeling zwemlespakket staat al open voor U-pashouders van 5 t/m 17 jaar indien men in Utrecht woonachtig is, in bezit is van een U-pas en géén gebruik kan maken van het schoolzwemprogramma in groep 4.

Vraag 15
Heeft de gemeente een handleiding voor zwembadbaliemedewerkers? Worden zij persoonlijk getraind om vragen te beantwoorden van ouders die recht (denken) te hebben op de zwemvangnetregeling?
***Antwoord* 15**

Met de aangepaste regeling is in 2023 wederom de flyer m.b.t. zwemvaardigheid aangepast en verspreid onder de partijen die benoemd zijn bij antwoord op vraag 13 en de gemeentelijke zwembaden De Kwakel, Den Hommel en Fletiomare. Er is een handleiding beschikbaar en gedurende het inwerktraject wordt de regeling uitgelegd aan de receptiemedewerkers. Zij zijn op de hoogte van de regelingen die beschikbaar zijn en kunnen de flyer Zwemlespakket gebruiken. Daarnaast kunnen de zwembadbaliemedewerkers samen met ouders de Keuzehulp invullen.

Vraag 16
Bestaat er een overzichtelijke flyer voor ouders die recht hebben op de zwemvangnetregeling die met vragen langs de balie komen?
***Antwoord* 16**
Ja, er is een flyer zwemvaardigheid. Zie het antwoord op vraag 15.

Vraag 17
Klopt het dat gevluchte kinderen die op een Utrechtse COA-locatie wonen via het COA zwemles krijgen? In welke mate ontvangen deze kinderen zwemles via het COA? Als zij geen zwemles via het COA krijgen, krijgen ze dat alsnog via de Utrechtse regelingen?
***Antwoord* 17**
COA vergoedt de kosten voor kinderen op het AZC tot diploma A. Voor diploma B moeten de ouders zelf betalen, of met de U-pas. Als de kinderen op een school zitten met schoolzwemmen, krijgen ze daar zwemles. Tieners die op de Internationale Schakelklas op school zitten of bij NIDOS wonen, krijgen ook zwemles.

Vraag 18
Welke maatregelen neemt het college om zwemvaardigheid onder volwassenen te verbeteren? Ziet het college ook de kans om zwemvaardigheid onder volwassenen met een kleine portemonnee te verbeteren door de zwemvangnetregeling open te stellen voor U-pashouders boven de 17 jaar?
***Antwoord* 18**
Binnen de bestaande programmering van de Utrechtse zwembaden is al jarenlang zwemles voor volwassenen en vrouwenzwemles opgenomen. Hiermee stimuleren we het leren zwemmen voor volwassenen zodat zij hun leven lang kunnen blijven bewegen en sporten in en rondom water. De zwemvangnetregeling is gericht op kinderen omdat zij het meest kwetsbaar zijn in en rond het water. Het is mogelijk voor volwassen U-pashouders om hun U-pasbudget in te zetten voor een deel van de kosten van zwemles. Dit is - in de meeste gevallen – overigens niet toereikend om in één U-pas jaar een A-diploma te behalen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris, de burgemeester,

Schriftelijke vragen Hoe staat het met de gelijke toegang tot zwemles?

23 juni 2025

Vragen:

Zwemvaardigheid is letterlijk van levensbelang in Nederland. Tegelijkertijd zien we dat kinderen die opgroeien in armoede minder vaak hun zwemdiploma A behalen. De kosten van zwemles en de onduidelijkheid over de regels spelen helaas parten. Daarom nam de gemeenteraad in november 2022 de motie *Gelijke Toegang tot Zwembaden*.[1] Hiermee wilden we een toegankelijker, transparanter aanmeld- en wachtlijstsysteem faciliteren en alle Utrechtse kinderen toegang geven tot zwemles.
Drie jaar na de motie, ontvangt de Partij van de Arbeid signalen dat er nog steeds drempels worden ervaren door gezinnen in armoede bij het aanmelden voor en betalen van zwemles. Daarnaast zijn we benieuwd naar de bredere stand van zaken van zwemvaardigheid in Utrecht.
De Partij van de Arbeid, GroenLinks, Student&Starter, BIJ1, D66 & Volt hebben daarom de volgende vragen:

1. Herkent het college het beeld dat er relatieve grote verschillen in zwemvaardigheid tussen kinderen met lage en hoge SES ook in Utrecht zichtbaar zijn?
2. Wat is de leeftijd en gemiddelde wachttijd van kinderen bij het begin van zwemles bij gemeentelijke zwembaden? Heeft de invoering van leeftijd als leidende factor na M376/22 geleidt tot een kleiner leeftijdsverschil bij de start van zwemles?
3. Welke extra maatregelen worden genomen om zwemwachttijden terug te dringen? Wordt hierbij de samenwerking met scholen en verenigingen en particuliere zwembaden in en buiten Utrecht opgezocht?
4. Waarom vraagt de gemeente €12,50 inschrijfkosten voor inschrijving op de gemeentelijke zwemwachtlijst? Kan hiervoor bijvoorbeeld een uitzondering worden gemaakt voor U-pashouders?

Gratis zwemmen voor kinderen op de zwemwachtlijst
Sinds 2024 hebben kinderen die zijn aangemeld voor de zwemleswachtlijst of zwemles gratis toegang tot gemeentelijke zwembaden. Hierover zijn ouders in 2023 ook over geïnformeerd. De gemeenteraad heeft hierna geen terugkoppeling gehad over de voortgang van de regeling.

5. Hoeveel is er de afgelopen anderhalf jaar gebruik gemaakt van deze regeling? Hoeveel is er de afgelopen anderhalf jaar gebruikt gemaakt van deze regeling door gezinnen met een U-pas?
6. Kan er naast de actieve communicatie richting ouders van kinderen op zwemles of de wachtlijst, ook expliciet gecommuniceerd worden in de zwembaden en op de websites van de gemeentelijke zwembaden over het gratis zwemmen?

[1] M376/2022 Gelijke Toegang tot Zwemles

Schoolzwemmen
Schoolzwemmen is een regeling die wordt aangeboden aan scholen waar de meeste leerlingen in groep 4 hun zwemdiploma nog niet hebben. Bij schoolzwemmen krijgen leerlingen onder schooltijd zwemles op kosten van de gemeente. Naast de maatschappelijke meerwaarde voor de leerlingen, kan het beperkte zwemwater meer uren in worden gezet voor zwemles.

7. Hoeveel scholen die recht hebben op schoolzwemmen maken hier nu gebruik van?
8. Welke redenen geven rechthebbende scholen die geen gebruik maken van schoolzwemmen om geen gebruikt te maken? Wordt als gemeente actief gestuurd op het gebruik van deze regeling?
9. Zijn er niet-rechthebbende scholen waar de noodzaak tot schoolzwemmen wordt ervaren, omdat er een groot deel, maar geen meerderheid van de leerlingen nog geen zwemdiploma heeft?

Zwemvangnetregeling
De zwemvangnetregeling is een regeling van de gemeente om gratis zwemles een zwemdiploma A aan te bieden voor kinderen met een U-pas, die geen schoolzwemmen krijgen.

10. Hoe vaak is er per jaar de afgelopen jaren gebruikt gemaakt van de zwemvangnetregeling? Hebben we een beeld van het bereik van de zwemvangnetregeling – het percentage gebruik ten opzichte van het aantal rechthebbende die niet al op een schoolzwemschool zit?

Helaas ontvangen we signalen dat er in veel gevallen voor kinderen met een U-pas, budget van de U-pas wordt afgeschreven voor de betaling van zwemlessen. Dit, terwijl de kosten voor zwemlessen voor zwemdiploma A kunnen oplopen tot € 500 per kind.

11. Hoe verhoudt dit tot de geest van de zwemvangnetregeling? Hoeveel budget wordt hiertoe van de U-pas afgeschreven? In hoeveel unieke gevallen is dit gebeurt?

Daarnaast krijgen we ook signalen dat het JFSC, JEF en Stichting Leergeld Utrecht zwemlessen vergoeden, bijvoorbeeld omdat gezinnen niet goed geïnformeerd worden over het bestaan van de zwemvangnetregeling.

12. In welke mate wordt zwemles vergoed via andere partijen dat de zwemvangnetregeling?

Wij begrijpen van ouders maar ook zwemverenigingen dat er aan balies van gemeentelijke zwembaden niet altijd juist of überhaupt niet voorgelicht wordt over de zwemvangnetregeling. Dit lijkt ook te maken hebben met de ingewikkeldheid van de regeling en/of de mate waarin alle baliemedewerkers hier goed van op de hoogte zijn.

13. Wil het college zich inspannen om te zorgen dat alle gezinnen goed over de regeling worden geïnformeerd en geen onnodige kosten maken?
14. Ziet het college ook de kans om de zwemvangnetregeling te versimpelen door de regeling open te zetten voor kinderen met een U-pas vanaf 5 jaar?
15. Heeft de gemeente een handleiding voor zwembadbaliemedewerkers? Worden zij persoonlijk getraind om vragen te beantwoorden van ouders die recht (denken) te hebben op de zwemvangnetregeling?
16. Bestaat er een overzichtelijke flyer voor ouders die recht hebben op de zwemvangnetregeling die met vragen langs de balie komen?

Zwemles voor kinderen op Utrechtse COA-locaties
Gevluchte kinderen die op een COA-locatie wonen in Utrecht, zoals de Pahud de Mortangesdreef of de Joseph Haydnlaan, hebben recht om via COA zwemles te krijgen.

17. Klopt het dat gevluchte kinderen die op een Utrechtse COA-locatie wonen via het COA zwemles krijgen? In welke mate ontvangen deze kinderen zwemles via het COA? Als zij geen zwemles via het COA krijgen, krijgen ze dat alsnog via de Utrechtse regelingen?

Zwemles voor volwassenen met een U-pas
Ongeveer 10% van de 20 tot 54 jarigen en 40% van de 65 tot 79 jarigen heeft in Nederland geen zwemdiploma. De zwemvaardigheid van volwassenen ligt daardoor relatief laag, wat kan leiden tot ongelukken. Daarom is het goed dat de gemeente volwassenzwemles aanbiedt. Tegelijkertijd hebben Utrechters met een U-pas na hun 17e geen recht meer op de zwemvangnetregeling. Het U-pas budget is ook niet genoeg om de zwemles voor een zwemdiploma te bekostigen.

18. Welke maatregelen neemt het college om zwemvaardigheid onder volwassenen te verbeteren? Ziet het college ook de kans om zwemvaardigheid onder volwassenen met een kleine portemonnee te verbeteren door de zwemvangnetregeling open te stellen voor U-pashouders boven de 17 jaar?

Gesteld door:

- Titus Stam, Partij van de Arbeid
- Melody Deldjou Fard, GroenLinks
- Ruben Snijder, Student&Starter
- Stevie Nolten, BIJ1
- Nadia Stylianou, D66
- Beau Nederhand – Ruud Maas, Volt